Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

"01" 09 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Теорія міжнародних відносин

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

"__28___" _____08_____ 2020 року, протокол №_1__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат політ. наук, ст. викладач Ганна КЛІПКОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від "__26__"_____08_____2020 року № 1

Завідувачка кафедри _____ Людмила НОВІКОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»
Гарант освітньо-професійної програми _____ _____ Ігор ХАРЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ім'я)

Програму погоджено науково- методичною комісією факультету міжнародних економічних відносини і туристичного бізнесу

Протокол від "__28__"_____08_____2020 року № _1_

Голова науково - методичної комісії _____ Лариса ГРИГОРОВА - БЕРЕНДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** з «Міжнародної інформації та міжнародних комунікацій» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни - оволодіння основними теоретичними концепціями та підходами до сучасних міжнародних відносин, надання ґрунтовних знань, умінь та навичок щодо аналізу питань теорії і практики сучасних міжнародних відносин

1.2. **Основні завдання** вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Знання про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
42 год	год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання
після вивчення курсу здобувач повинен:

1. **Знати та розуміти:**

РН1. Демонструвати знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, еволюції, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин.

РН6. Розуміти принципи використання теоретичних знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні практичних завдань.

2. **Вміти:**

РН12. Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

РН18. Здійснювати самостійні індивідуальні та групові дослідження в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, регіонознавства та міжнародних комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення.

Співвідношення категорій «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика»; теорія міжнародних відносин у структурі соціально-гуманітарних наук; методи вивчення міжнародних відносин.

Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки.

Зовнішньополітичні концепції в політичній думці Стародавнього світу. Формування й розвиток реалістичних уявлень про міжнародні відносини в політичній думці епохи Відродження й Нового часу. Генезис ліберальної концепції міжнародної політики. Марксизм та міжнародні відносини.

Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин

Генезис геополітики. Німецька школа геополітики. Британська школа геополітики. Північноамериканська школа геополітики.

Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в політичній науці 40-60-х рр. XX ст.

Політичний ідеалізм в теорії та практиці міжнародних відносин. Політичний реалізм в США. Політичний реалізм у Західній Європі. Модерністські концепції міжнародних відносин.

Тема 5. Розвиток теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.

Неоліберальні концепції міжнародних відносин. Становлення неореалізму. Постмодерністські та немарксистські концепції міжнародних відносин. Теоретичні концепції міжнародної інтеграції. Формування теорії міжнародних режимів.

Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення „холодної війни".

Концепція „кінця історії" Ф. Фукуями. Концепція „зіткнення цивілізацій" С. Хантігтона. Геополітичні концепції З. Бжезинського. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.

Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.

Різновиди та рівні міжнародних відносин. Теоретичні моделі міжнародних систем. Еволюція системи міжнародних відносин після закінчення холодної війни.

Тема 8. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів.

Сутність та типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Шляхи мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	П	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення	11	4	2			5						
Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки	11	4	2			5						
Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин	11	4	2			5						
Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в політичній науці 40-60-х рр. XX ст.	11	4	2			5						
Тема 5. Розвиток теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.	11	4	2			5						
Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення „холодної війни".	11	4	2			5						
Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.	12	4	2			6						
Тема 8. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів.	12	4	2			6						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми		Кількість Годин
1	Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення		2
2	Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки Ш. Монтеск'є та Н.Макіавеллі.		2
3	Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин		2
4	Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в політичній науці 40-60-х рр. XX ст.		2
5	Тема 5. Розвиток теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.		2
6	Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення „холодної війни". Ф. Фукяма versus С. Хантінгтон.		2
7	Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.		2
8	Тема 8. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів.		2
	Разом		16

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	5
2	Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки. Опрацювання навчальної літератури: Ш. Монтеск'є «Про дух законів» та Н. Макіавеллі «Державець». Підготовка до обговорення та аналізу у групі.	5
3	Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	5
4	Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в політичній науці 40-60-х рр. XX ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	5
5	Тема 5. Розвиток теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	5
6	Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення „холодної війни". Опрацювання навчальної літератури: Ф. Фукуяма «Кінець історії». Підготуватись до обговорення та порівняння з ідеєю Хантінгтона про зіткнення цивілізацій.	
7	Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.	6

	Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	
8	Тема 8. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	6
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів здобувачів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих здобувачем за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 балів

Тести – 15 балів (6 тестових завдань х 2,5 бали)

За бажанням здобувач має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з забороною відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Теорія міжнародних відносин» https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3875

Розрахункова шкала для оцінювання роботи студентів на **семінарських заняттях**:

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
45-60	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформувати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформувати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених семінарських занять, виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених та семінарських занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних

	причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою

Для відпрацювання студент зобов’язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь студентів при **підсумковому** контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабко орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Екзамен	Сума
								Контрольна робота, передбачена навчальним планом (Індивідуальне завдання)	Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8				
7	7	7	7	8	8	8	8		60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	Зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна:

1. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібник /Я. Б.Турчин, Л.О.Дорош, М.В.Здоровега, О.Я.Івасечко, У.В.Ільницька, О.В.Кукарцев, Ю.Р.Лемко, Ю.Я.Тишкун. –Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. –244
2. Єремєєва І.А. Проблеми миротворчості ООН в умовах трансформації міжнародних безпекових інститутів/І.А. Єремєєва// Politicus. – 2016. - №1. – С. 204-209.
3. Єремєєва І.А. Проблеми трансформації міжнародних збройних конфліктів у сучасному світі/І.А. Єремєєва// Politicus. – 2017. - №6. – С.128-131.
4. Іжнін І. Проблема суверенітету і конфлікту у сучасних міжнародних відносинах / І. Іжнін // Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2013. – Вип. 32. – С. 40–46.
5. Троян С.С. Сучасні міжнародні відносини: основні тенденції еволюції – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vmv.kymu.edu.ua/v/08/troyan_ss.htm.
6. Новітня політична лексика (неологізми, оказіоналізми та інші новотвори)/ за заг. ред. Н.М. Хоми. – Львів: «Новий світ», 2015. – 492 с
7. Толстов С. Міжнародна система початку XXI століття/С. Толстов//UA Foreing affairs – 2013 - №9. – С. 8-11.
8. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози): Монографія / Наукова редакція д.і.н., проф. С.С.Трояна. – К:, 2014. – 189 с.
9. Кіссинджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті /Г. Кісінджер. – К.: Наш формат, 2017. – 320 с.
10. Введение в теорию международных отношений: Учебное пособие / Отв. ред. А. С. Манькин. М, 2001.

11. *Косолапов Н. А.* Международные отношения: эпистемология и методы исследования // Мировая экономика и международные отношения. 1998. № 3.
12. *Косолапов Н. А.* Теоретические исследования международных отношений // Мировая экономика и международные отношения. 1998. № 2.
13. *Косолапов Н. А.* Явление международных отношений: историческая эволюция объекта анализа // Мировая экономика и международные отношения. 1998. № 4.
14. *Косолапов Н. А.* Явление международных отношений: современное состояние объекта исследования // Мировая экономика и международные отношения. 1998. № 5.
15. *Кукулка Ю.* Проблемы теории международных отношений. М, 1980.
16. *Ланцов С. А.* Введение в специальность «Политология»: Конспект лекции. СПб., 2000.
17. *Лебедева М. М.* Мировая политика: Учебник для вузов. М., 2003. Международные отношения как объект изучения. М., 1993.
18. Международные отношения: социологические подходы. М., 1998.
19. Теория международных отношений: предмет анализа и предмет теории // Мировая экономика и международные отношения. 1998. № П.
20. *Цыганков П. А.* Международные отношения. М., 1996.
21. *Цыганков П. А.* Теория международных отношений: Учебное пособие. М., 2003.

Допоміжна література

1. Амиров В., Белоконь Ю. О безъядерной зоне в южной части Тихого океана // Мировая экономика и международные отношения. – 1985. - № 12.
2. Андреев Ю. Филиппины на международной арене // Международная жизнь. – 1986. - № 9.
3. Арин О. Вызов Пекина и ответ Вашингтона // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 10. – С.60-65.
4. Бажанов Е.П. «Закрыть прошлое, открыть будущее» // Актуальные проблемы новейшей истории. Под общ. ред. Г.Н.Севостьянова. – М., 1991.
5. Бар Є. Україна-Польща: якісно новий рівень взаємин // Політика і час. – 1997. - №4.
6. Барахта Б., Кузнецов В. Дэн Сяопин: Шестьдесят пять лет в гуще событий // О них говорят: (20 политических портретов). – М., 1989.
7. Бжезинський Ян. Європейська політика України: від зближення до інтеграції // Політична думка. – 1994. - № 1.
8. Бжезінський Ян.Й. Польсько-українські стосунки: недооцінена стратегічна вісь Європи // Генеза. - 1994. - № 1.
9. Бовин А.Е. Вашингтон-Пекин: противоречивое партнерство // США – экономика, политика, идеология. – 1984. - № 8.
10. Бруз В.С., Пахіль В.О. До питання про застосування санкцій ООН під час югославської кризи // Міжнародні відносини. Вісник. Випуск 8. – К., 1998.
11. Буллок А. Гитлер и Сталин: Жизнь и власть. Сравнительное жизнеописание: В 2 т. - Смоленск, 1998.
12. Бурант С. Україна і Польща: до стратегічного партнерства // Політична думка. -–1997. - № 1.
13. Валента И. Советское вторжение в Чехословакию 1968 г. – М., 1991.
14. Василенко В. Лінія досягнутого порозуміння. Базовий політичний договір між Україною і Румунією відкриває широкий шлях для поглиблення плідної співпраці обох держав // Політика і час. - 1997. - № 7.
15. Васильєв Д., Чекаленко Л. Українсько-польські відносини наприкінці XX ст. // Нова політика. - 1998. - № 4.

16. Владимиров Н. Политика Японии в Азиатско-тихоокеанском регионе: настораживающие моменты // Мировая экономика и международные отношения. – 1985. - № 9.
17. Волков В.К. Трагедия Югославии // Новая и новейшая история. -1994. - № 4-5.
18. Волокитина Т.В., Мурашко Г.П., Носкова А.Ф. Народная демократия: миф или реальность ?. – М., 1993.
19. Воронков В.И. События 1980-1981 гг. в Польше. Взгляд со Старой площади // Вопросы истории. – 1995. - № 10.
20. Вревский В., Иванов В. Азиатско-тихоокеанский регион и реальности ядерного века // Мировая экономика и международные отношения. – 1987. - № 8.
21. Гайсин А. Страсти вокруг архипелага Спратли // Азия и африка сегодня. – 1999. - № 5. – С.18-19.
22. Гельбрас В. Китайская реальность России // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 10. – С.11-14.
23. Геремек Б. Основні напрямки зовнішньої політики Польщі // Політична думка. – 1998. - № 1.
24. Гиренко Ю. Сталин - Тито. - М., 1991.
25. Гиренко.Ю.С. Суровый и поучительный урок // Актуальные проблемы новейшей истории/ Под общ. ред. Г.Н.Севостьянова. - М., 1991.
26. Глібов В., Говорун Д. Українсько-польські взаємини в пострадянський період // Політика і час. - 1997. - № 5-6.
27. Гончарук А. Доки не стерлася добра пам`ять… Україна – Китай: нереалізовані можливості та невтрачені перспективи // Політика і час. – 1999. - № 2.
28. Горун Д. Українсько-польське регіональне співробітництво // Нова політика. – 1999. - № 3.
29. Гребенщиков Э. США и Филиппины – за ширмой «особых отношений» // Мировая экономика и международные отношения. – 1986. - № 8.
30. Давыдов О.В., Михеев В.В. Некоторые аспекты внешней политики КНДР в свете международных отношений на Дальнем Востоке // Проблемы Дальнего Востока. – 1987. - № 4.
31. Делюсин Л. Россия – Китай. Подоплёка недавнего конфликта // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 7. – С.61-65; № 8. – С.56-60.
32. Денчев В.К. Болгария: время перемен. 1989-1994 гг. // Новая и новейшая история. – 1994. - № 5.
33. Евгеньев Ф. Австралия: проблемы и перспективы // Международная жизнь. – 1987. - № 2.
34. Елісон Р. Питання безпеки у відносинах України зі Східною, Центральною та Західною Європою // Політична думка. – 1993. - № 1.
35. Заїц Б. У чеському дзеркалі // Політика і час. - 1997. - № 4.
36. Заставний Ф.Д. Українська діаспора (розселення українців у зарубіжних країнах). – Львів, 1991.
37. Каменецький М. Колишня Югославія – конфліктогенний простір // Політична думка. – 1995. - № 2.
38. Канцелярук Б. Балканські події і українське відлуння // Розбудова держави. – 1999. - № 1-6.
39. Карпов М. Был ли Дэн Сяопин умнее Михаила Горбачёва // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 10. – С.43-47.
40. Касаткин Д. Папуа-Новая Гвинея. Сепаратисты не сложили оружие // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 1. – С.37-38.
41. Кириченко Э. США и Япония: соперничество и сотрудничество // Международная жизнь. – 1987. - № 2.

42. Кіш Є. Європа у пошуках нової ідентичності. Інституціоналізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи // Нова політика. - 1998. - № 3.
43. Козакевич Є. Розширення НАТО та європейська політика України // Політична думка. – 1999. - № 1-2.
44. Кудряченко А. Україна в сучасному геополітичному просторі // Генеза. - 1997. - № 1/5/.
45. Кузьминська 0., Романюк Ю. Європейський регіон у зовнішній політиці України // Розбудова держави. - 1997. - № 2.
46. Кузьо Т. Україна та її сусіди // Політична думка. – 1994. - № 1.
47. Кульчицький С. Визначена наслідками світових воєн. До історії становлення лінії сучасного українсько-румунського кордону // Політика і час. - 1998. - № 8.
48. Кунадзе Т., Саркисов К. Размышляя о советско-японских отношениях // Мировая экономика и международные отношения. – 1989. - № 5.
49. Лещиловская И.И. Исторические корни югославского конфликта // Вопросы истории. – 1994. - № 5.
50. Лозовицький О. Моноліт південних морів. Минуле і сучасне дипломатії Австралійського Союзу // Політика і час. – 1998. - № 6.
51. Магочий П. Русинське питання // Політична думка . – 1995. - № 2.
52. Макаренко В. Филиппины. Джозеф Эхеристо Эстрада – президент столетия // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 4. – С.32-45.
53. Макаренко В.А. Фердинанд Маркос – политический портрет с дамой // Народы Азии и Африки. – 1990. - № 5.
54. Мусатов В.Л. СССР и венгерские события 1956 г. // Новая и новейшая история. - 1993. - № 1.
55. Нечитайло О. Різні, але разом. До 30-ї річниці утворення Асоціації країн Південно-Східної Азії // Політика і час. – 1998. - № 5.
56. Никишенко С., Гончарук А. Кандидат в “азіатські тигри”. Що дають В`єтнаму нові відносини з країнами АТР і Європою // Політика і час. – 1999. - № 3.
57. Открывая новые страницы… Международные вопросы: события и люди. – М., 1989.
58. Пащенко Є. “Балканський” вузол та етнічні міфологіки // Політична думка. – 1995. - № 1.
59. Перепелиця Г. Про нові тенденції зміни геополітичної ситуації в Європі // Генеза. - 1997. - № 1/5/.
60. Пирожков С., Ковальський В., Маначинський 0., Пронкін Є. Безпека України та вплив на неї військово-політичного оточення // Політологічні читання. - 1993. - № 3.
61. Пихая Р.Г. Чехословакия, 1968 год. Взгляд из Москвы // Новая и новейшая история. - 1994. - № 5.
62. Плотніков О. Україна і постсоціалістичні країни. Визначення місця і перспектив економічної активності // Розбудова держави. - 1998.- № 1-2.
63. Погадаев В. Индонезия. От эры «нового порядка» к эре реформ // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 5. – С.14-17.
64. Потапов В.И. Судьба диктатора Чаушеску // Новая и новейшая история. – 1990. - № 4.
65. Пронько В.А. Угорщина. Трагедія 1956 р. // Український історичний журнал. - 1997. – № 5.
66. Прохоров Е., Шевчук Л. О территориальніх претензиях Японии к СССР // Международная жизнь. – 1989. - № 1.
67. Решетников Л. Советско-албанский конфликт // Коммунист. – 1990. - № 9.
68. Рудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі // Нова політика. - 1998. - № 5.
69. Рудяков П. Розчленування Югославії – перерозподіл Європи // Політична думка. – 1994. - № 1.
70. Симич П. Гражданская война в Югославии //Международная жизнь.-1993. - № 7.

71. Сікора І. Геополітична легітимізація ролі України в "новому світовому порядку" // Політологічні читання. - 1994. - № 1.
72. Славинский Б. На пути к советско-японскому мирному договору // Проблемы Дальнего Востока. – 1989. - № 3.
73. Тодоров Н. Балканский узел противоречий. История и современность// Новая и новейшая история. - 1993.-№ 3.
74. Уно С. Взгляд из Токио // Международная жизнь. – 1989. - № 5.
75. Уэст Р. Иосип Броз Тито: власть силы. - Смоленск, 1997.
76. Федоренко Н. Визит Н.Хрущева в Пекин // Проблемы Дальнего Востока. – 1990. - № 1.
77. Федотов В. Поднебесная в современном мире // Азия и Африка сегодня. – 1999. - № 10. – С.22-26.
78. Чекаленко Л. Країни Центрально-Східної Європи у зовнішній політиці української держави // Нова політика. - 1998. - № 5.
79. Чичкин А. Энвер Ходжа: эпоха и личность // Молодая гвардия. – 1993. - № 3,7.
80. Шепелев М. Східноєвропейський геополітичний простір: анізотропність як властивість його організації // Нова політика. - 1998. - №1.
81. Шергін С. Ще одне “диво”? В`єтнам: політика “оновлення” і трансрегіональне співробітництво // Політика і час. – 1998. - № 8.
82. Шик О. Весеннее возрождение – иллюзии и действительность. – М., 1991.
83. Югославия в огне: Документы, факты, комментарии /1990-1992/. – М., 1992.
84. Юрошевич Д., Казаков В. Югославський конфлікт: зіткнення цивілізацій // Політологічні читання. - .1994. - № 4.

10. Посиланная на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Відкриті електронні бібліотеки в тому числі і електронний ресурс бібліотеки ХНУ ім. В.Н.Каразіна

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:
– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom
проводяться всі лекційні заняття;
– дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.
Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з забороною відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Теорія міжнародних відносин» https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3875

12. Перелік питань до іспиту

1. Співвідношення категорій «міжнародні відносини», міжнародна політика», «світова політика»
2. Світова політика та міжнародні відносини як об’єкт дослідження.
3. Теорія міжнародних відносин у структурі соціально-гуманітарних наук.
4. Методи вивчення міжнародних відносин.
5. Основні етапи еволюції міжнародних відносин.
6. Основні проблеми міжнародної політики: еволюція підходів.
7. Співвідношення міжнародної та світової політик.
8. Предмет вивчення теорії міжнародних відносин.
9. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки.
10. Зовнішньополітичні концепції у політичній думці Стародавнього світу.
11. Формування та розвиток реалістичних уявлень про міжнародні відносини у політичній думці епохи Відродження та Нового часу.
12. Ґенеза ліберальної концепції міжнародної політики.
13. Марксизм та міжнародні відносини.
14. Відмінності між конфуціанством та легізмом у поглядах на міжнародні відносини.
15. Вплив течій конфуціанствата легізму на зовнішню політику Китаю із стародавніх часів до наших днів.
16. Погляди Фукідіда як засновника реалістичного напрямку у вивченні міжнародних відносин.
17. Нігілістичне ставлення Макіавеллі до моралі у політиці, в тому числі і у міжнародній.
18. «Природний стан» Гобса у міжнародних відносинах та обґрунтування «реалістичного погляду на міжнародну політику.
19. Роль права як регулятору міжнародних відносин у поглядах Г.Гегеля.
20. Ліберальна концепція міжнародних відносин.
21. Проблема забезпечення міжнародної безпеки у поглядах Е.Роттердамського та Г.Гроція.
22. Проекти створення універсальної міжнародної організації в історії політичної думки.
23. Основні положення плану досягнення «вічного миру» І. Канта.
24. Ідеї Дж.Бентама у теорії та практиці міжнародних відносин.
25. Геополітичні концепції міжнародних відносин.
26. Ґенеза геополітики.
27. Німецька школа геополітики.
28. Британська школа геополітики.
29. Північноамериканська школа геополітики.
30. Причини формування геополітики як окремого напрямку вивчення наприкінці XIX ст.
31. Життєвий простір Ф.Ратцеля.
32. Зв'язок між геополітичними концепціями та зовнішньою політикою Німеччини першої половини XX ст.
33. Основні етапи становлення та еволюції концепції Хартленда Х.Маккіндера.
34. Морська могутність у поглядах А.Мехена.
35. Основні фактори геополітичної сили в ідеях Н.Спайкмена.
36. Вплив геополітичних концепцій Н.Спайкмена на розвиток північноамериканської школи на початку 50-х рр. XX ст.
37. Зміни у міжнародних відносинах початку 60-х рр. XX ст. та їх вплив на американську геополітичну думку.

38. Геополітика в Україні на зламі XX – XXI ст.
39. Теоретичні дослідження міжнародних відносин у політичній науці 40-х – 60-х рр. XX ст.
40. Політичний ідеалізм в теорії та практиці міжнародних відносин.
41. Політичний реалізм в США.
42. Політичний реалізм в Західній Європі.
43. Модерністські концепції міжнародних відносин.
44. Основні принципи політичного реалізму Г.Моргентау.
45. Влада у міжнародній політиці: реалістичний та ліберальний підходи.
46. Ієрархія національних інтересів у політичному реалізмі.
47. Порівняйте структуру національної могутності за Г.Моргентау з концепцією Н.Спайкмена.
48. Погляди Г.Моргентау на проблему наслідків появи ядерної зброї для міжнародних відносин.
49. Порівняйте основні теоретичні підходи Г.Моргентау та Р.Арона.
50. Місце модернізму у розвитку теорії міжнародних відносин.
51. Неоліберальні концепції міжнародних відносин.
52. Формування школи неолібералізму.
53. Постмодерністські та неомарксистські концепції міжнародних відносин.
54. Теоретичні концепції міжнародної інтеграції.
55. Формування теорії міжнародних режимів.
56. Проведіть порівняльний аналіз неоліберальних підходів та класичних ліберальних поглядів на міжнародні відносини.
57. В чому неоліберали вбачають причини зниження ролі національних держав у міжнародних відносинах.
58. Визначте відмінності у підходах неореалізму та політичного реалізму 1950-1960-х рр.
59. Структурні обмеження для зовнішньої політики держави та можливості їх подолання.
60. Порівняйте підходи неореалізму та неолібералізму щодо розвитку системи міжнародних відносин.
61. У чому відмінність підходів неомарксизму на міжнародні відносини у порівнянні з традиційним марксизмом-ленінізмом.
62. Постмодернізм та причини його виникнення.
63. На основі теоретичних концепцій міжнародної інтеграції порівняйте інтеграційні процеси у Західній Європі, Північній Америці та АТР.
64. Місце теорії міжнародних режимів у зіткненні поглядів неолібералізму та неореалізму.
65. Розвиток теорії міжнародних відносин після закінчення холодної війни.
66. Концепція «кінця історії» Ф.Фукуями.
67. Концепція «зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона.
68. Геополітичні концепції З.Бжезинського.
69. Світ-системний аналіз І.Валлерстайна.
70. В чому вбачає Ф.Фукуяма «кінець історії»
71. Цивілізації за С.Хантінгтоном та їх роль у світовій політиці та міжнародних відносинах.
72. В чому полягають причини зіткнення цивілізацій за С.Хантінгтоном.
73. Переферійні та напівпереферійні держави у сучасній теорії міжнародних відносин.
74. Місце України у геополітичних концепціях З.Бжезинського.
75. Система та структура міжнародних відносин.
76. Види та рівні міжнародних відносин.
77. Теоретичні моделі міжнародних систем.

78. Еволюція системи міжнародних відносин після холодної війни.
79. Роль недержавних акторів у сучасній системі міжнародних відносин.
80. Основні особливості держави як міжнародного актора.
81. Специфіка окремих видів міжнародних відносин.
82. Рівні міжнародних відносин.
83. Вплив соціокультурних, економічних та ідеологічних факторів на зміни географічних кордонів регіонів та субрегіонів.
84. Закон балансу сил та його роль як регулятора міжнародних відносин.
85. Типологія міжнародних систем М.Каплана.
86. Якій теоретичній моделі відповідав розвиток системи міжнародних відносин у 60-80-х рр. XX ст.
87. Однополярний та багатополярний устрій та сучасна система міжнародних відносин.
88. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів.
89. Сутність та типологія міжнародних конфліктів.
90. Структура та процес розвитку міжнародних конфліктів.
91. Шляхи мирного врегулювання міжнародних конфліктів.
92. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів.
93. На основі існуючих типологій охарактеризуйте міжнародні конфлікти другої половини XX ст.
94. Конфлікт з нульовою сумою у міжнародних відносинах.
95. Як може змінюватися структура міжнародного конфлікту.
96. Основні етапи розвитку міжнародних конфліктів.
97. Особливості міжнародних криз.
98. Визначте відмінності конфліктів XXI ст. від конфліктів що відбувалися наприкінці XX ст.
99. Методи виходу із конфліктних ситуацій.
100. Визначення переговорного простору.
101. Особливості міжнародних переговорів.
102. Третя сторона та її роль у врегулюванні міжнародних конфліктів.
103. Актуальні проблеми світового політичного процесу.
104. Глобалізація як основні тенденція розвитку світового політичного процесу.
105. Теоретичні дискусії з питань глобалізації.
106. Світова політика та світова економіка в умовах глобалізації.
107. Глобалізація та національна держава.
108. Політичні рухи та організації в умовах глобалізації.
109. Етнополітичні процеси у сучасному світі.
110. Основні підходи до інтерпретації процесів глобалізації у науковій літературі.
111. Вплив глобалізації та економічні процеси у світі.
112. Вплив глобалізації на зміни системи міжнародних відносин.
113. Сутність феномену «культурної глобалізації».
114. Протиріччя глобалізацій них процесів.
115. Зміна ролі національної держави в умовах глобалізації.
116. Специфіка процесів глобалізації в індустріально розвинутих країнах «золотого мільярда».
117. Основна характеристика антиглобалістського руху.
118. Політичні погляди глобалістів та антиглобалістів.
119. Країни та регіони сучасного світу в умовах глобалізації.
120. Третій світ в умовах глобалізації.
121. Глобалізація і проблеми сучасної України.
122. Перспективи глобалізації.

123. Причини негативного впливу на країни третього світу процесів глобалізації.
124. Вплив процесів глобалізації на сучасну Україну.
125. Місце України у сучасному глобальному світі.
126. Фрагментація у сучасних міжнародних відносинах.
127. Основні сценарії глобалізації та їх характеристика.
128. Вашингтонський консенсус.
129. Проблеми міжнародної безпеки у сучасному світі.
130. Основні теоретичні підходи до забезпечення міжнародної безпеки.
131. Військово-політичні аспекти міжнародної безпеки.
132. Проблема протидії тероризму у сучасному світі.
133. Відмінності сучасних підходів до розуміння безпеки у порівнянні із традиційними.
134. Режим колективної безпеки та режим безпеки на основі співробітництва.
135. Основні принципи режиму нерозповсюдження ядерної зброї.
136. Порогові держави.
137. Основні міжнародні нормативні акти про заборону хімічної та бактеріологічної зброї.
138. Сучасний міжнародний тероризм: основна характеристика та методи боротьби з цим явищем.
139. Об'єктивні та суб'єктивні труднощі у боротьбі з тероризмом.
140. Політика і право в міжнародних відносинах.
141. Мораль, право та політика як регулятори міжнародних відносин.
142. Міжнародне право як соціальний інститут.
143. Норми та принципи міжнародного права.
144. Міжнародне право у сучасному світі.
145. Загальна характеристика політичних, моральних та міжнародних норм.
146. Вплив моральних норм на міжнародну політику.
147. Основні етапи розвитку міжнародного права.
148. Сучасне міжнародне право та його відмінності від міжнародного права попередніх історичних епох.
149. Система сучасного міжнародного права.
150. Основні принципи міжнародного права та їх роль у регулюванні міжнародних відносин.
151. Проблеми при прийнятті норм та принципів міжнародного права та шляхи їх вирішення.
152. Міжнародні організації у світовому політичному процесі.
153. Сутність та типологія міжнародних організацій.
154. Виникнення, структура та принципи діяльності ООН.
155. ООН у сучасному світі.
156. Основні відмінності міжнародних інститутів від національних.
157. Причини виникнення міжнародних та національних інститутів у сучасних міжнародних відносинах.
158. Основні критерії класифікації міжнародних інститутів.
159. Право міжнародних організацій.
160. Норми права міжнародного інституту що діють на території держави-члена.
161. Істрія створення ООН.
162. Структура ООН.
163. Процедура прийняття рішень у керівних органах ООН.
164. Роль ООН у вирішенні міжнародних конфліктів.
165. Основні сфери діяльності ООН.
166. Миротворчі операції ООН.
167. Основні напрямки реформування ООН.

168. Урядові та неурядові міжнародні організації.
169. Інтеграційні об’єднання у сучасних міжнародних відносинах.
170. Глобальні та регіональні міжнародні організації.
171. Україна в міжнародних організаціях.